

Overweging voor de eerste zondag van de Veertigdagentijd 2015

door Ghislaine van Opstal

Lezingen

Genesis 9: 8-15

Marcus 1: 12-15

Inleiding

Het is vandaag de eerste zondag van de Veertigdagentijd, de tijd die ons oproept tot in-keer en ommekeer. Een prachtig boekje van de Duitse benedictijner monnik Anselm Grün heeft als titel: "De hemel begint in jezelf". Dat gaat over de wijsheden van de woestijnvaders voor onze tijd. Rond het jaar 300 waren overal in de (Egyptische) woestijn 'woestijnvaders' = kluizenaars te vinden. Het is het eerste begin van het latere monnikendom. Van een van hen, Evagrius Ponticus, is de uitspraak: "Wil je God leren kennen, leer dan jezelf kennen". En dat leerden die woestijnvaders in de woestijn: in hun eenzaamheid kwamen ze zichzelf op alle manieren tegen, met al hun gedachten en gevoelens, alles wat hun bezighield, waarbij ze veel waarde hechtten aan eerlijkheid en echtheid. In-keren in jezelf is daarbij een broodnodige voorwaarde! In-keer voert tot omme-keer = be-kering = ons afwenden van alles wat ons van God afhoudt en ons op Hem richten, om Hem echt te leren kennen, daar in het diepste diep van ons wezen. In-keren en be-keren en God leren kennen hangen dus heel nauw samen met elkaar. We horen straks hoe Jezus in de woestijn terecht kwam. We kunnen van Hem leren hoe wij in de woestijnen van ons eigen leven tòch tot bloei kunnen komen!

Overweging

"Terstond dreef de Geest Hem naar de woestijn waar Hij door de satan op de proef werd gesteld". Valt het u ook op, dat Jezus zelf hier niet veel had in te brengen? De Geest dreef Hem = niet zijn eigen plan, maar Gods plan moest aan hem voltrokken worden. En hij werd door de satan op de proef gesteld, veertig dagen lang. Zou dat verband houden met elkaar? Zou die beproeving erin hebben kunnen bestaan dat ook Jezus moest leren om zich aan Gods plan over te geven? Dat alles wat hem van Gods plan afhield, moest worden losgelaten? Zo mogen we het beeld van de 'satan' verstaan: alles wat hem van God afhield.

Er zijn goede papieren voor om daar zo over te denken. De Hebreënbrieff is daar heel duidelijk in: "Omdat Hij zelf de proef van het lijden heeft doorstaan, kan Hij allen helpen die beproefd worden". En even verder: "Hoewel Hij Gods Zoon was, heeft Hij in de school van het lijden gehoorzaamheid geleerd". Daar staat dus te lezen hóe zeer Jezus ons mensenleven

gedeeld heeft. Want dat staat ook òns steeds opnieuw te doen immers: ‘gehoorzaamheid’ leren = tot overgave komen, Jezus proberen na te zeggen, die in de hof van Getsemane uitriep: “Laat deze beker aan mij voorbij gaan, maar niet mijn wil, doch Uw wil geschiedde...” Daartoe roept deze Veertigdagentijd ons opnieuw op: om ons af te wenden van alles wat ons van God afhoudt, om Gods plan met ons werkelijkheid te laten worden.

Maar het beeld van de woestijn heeft nog veel méér betekenis:

Vlak vóór dit stukje evangelie staat dat, toen Jezus door Johannes werd gedoopt, de Geest als een duif op hem neerdaalde en dat hij een stem uit de hemel hoorde die sprak: “Gij zijt mijn Zoon, mijn veelgeliefde; in U heb Ik welbehagen”. En, lezen we dan vandaag, “Terstond dreef de Geest hem naar de woestijn”. Zou dat verband houden met elkaar: “Gods veelgeliefde zijn” en “naar de woestijn gedreven worden”? Het doet me denken aan die prachtige zinnen uit de profeet Hosea: “Weldra lok Ik haar weer naar Mij toe, zorg Ik dat zij *naar de woestijn* gaat en spreek Ik tot haar hart” – en even verderop in Hosea staat dan: “Ik neem u als mijn bruid, voor altijd, in onverbreekelijke trouw: dan zult gij JHWH *leren kennen*”. Woorden in de beeldtaal van het huwelijk, die het diepe, onverbreekelijke verbond aangeven dat God sluit met Zijn volk = met òns dus! Dat verbond waar ook in de eerste lezing over Noach heel nadrukkelijk sprake van is!

In de woestijn spreekt God tot ons hart. Het beeld van de woestijn betekent: dorheid, troosteloosheid, eenzaamheid, als een dierbare overlijdt, als onze relatie stukloopt, als we onze gezondheid verliezen, onze baan, alles wat ons leven ontwricht..., alles waar geen leven meer mogelijk lijkt te zijn – dáár spreekt God tot ons hart = dáár raakt Hij ons tot in ons hart, in de beproeving van de woestijn, als al het andere wegvalt: Hij is daar, altijd. Het roept bij mij sterk op, dat het inderdaad samenhangt: woestijn en verbond, woestijn en God *leren kennen* – waarbij we goed in het oog moeten houden dat het Bijbelse ‘kennen’ altijd veel meer betekent dan ons rationele, verstandelijke kennen: het betekent kennen met hart en ziel, helemaal, kennen tot in het diepste diep van ons wezen!

Frappant is dan, dat in Hosea staat (nadat de bruid naar de woestijn gelokt is): “Dan wordt zij weer *gewillig* als in de dagen van haar jeugd”... Het is dáár, in de woestijn, dat wij ‘gewillig’ worden = daar gebeurt iets met onze wil, daar leren wij om tot overgave te komen, wat Jezus ons heeft voorgedaan toen zijn nood het hoogst was: “Niet mijn wil, doch Uw wil geschiede”!

Dat lijkt hier in de woestijn al een aanvang te nemen... Jezus, die hetzelfde mensenleven heeft moeten leven zoals wij dat leven, met al zijn vreugde en verdriet, met dezelfde intensiteit als waarmee dat òns soms zo kan beproeven. En dat heeft hij gevoeld, in alle eenzaamheid die dat geeft: nu nog kunnen wij lezen hoe Hij in de hof van Getsemane uitriep tot zijn vrienden, zijn volgelingen: “Kunt ge nog geen uur met mij waken”, en ja, zijn Godverlatenheid: “Eli, Eli, lama sabaktani”. Als wij het moeilijk hebben, kunnen we ons altijd

tot Hem wenden. Vaak gaat dat ook zo, het spreekwoord zegt: “nood leert bidden” = in de woestijn kunnen wij leren bidden, kunnen wij leren om tot overgave te komen, kunnen wij de diepe verbondenheid met God leren ervaren! In onze ultieme eenzaamheid kunnen we ons altijd tot Hem wenden. Maar tot wie kon Hij zich wenden in zijn mensenleven? Wie ontfermde zich over hem? Als we dat tot ons laten dóórdringen, dan kan dat een geweldige huiver oproepen, maar tegelijkertijd ook een immense dankbaarheid om wat Hij voor ons gedáán heeft. Stelt u het zich eens voor: dat Hij er nièt geweest was? Hoe hadden wij dán leren bidden tot God, onze Vader? Dat heeft Hij ons toch vóórgedaan, dat heeft Hij ons toch geleerd? Als dat echt tot ons doordringt, kunnen we wellicht iéts gaan ervaren van het grote mysterie van Zijn Liefde, van Gods Liefde!

En dan staat er hier bij Marcus, dat Jezus, nadát Hij 40 dagen in de woestijn heeft doorgebracht, de woorden zegt: “De tijd is vervuld, en het Rijk Gods is nabij, bekeert u en geloof in de Blijde Boodschap”.

Jezus biedt perspectief in alle dorheid die de woestijn ons brengt. En dan kunnen we wellicht iéts meer onze eigen woestijnen = onze eigen pijn en verdriet, ons eigen leed in welke vorm zich dat ook voordoet in ons leven, in het perspectief zetten dat Hij ons heeft gebracht. We raken hiermee aan het grote Mysterie dat ons leven bezielt. Een Mysterie dat niet zo maar in woorden is te vangen, maar dat diep in ons diepste diep *voelbaar* kan worden als we inkeren en ons daar tot God wenden. Dan kan – soms en even – voelbaar worden dat het Rijk Gods, dat de hemel dichtbij is: vlakbij, diep in onszelf. Dáár begint het. We hoeven alleen maar ‘in te keren’... Dáár kunnen we deze Veertigdagentijd wel mee ingaan, toch? Moge het zo zijn. Amen.

Slotgedachte

De kostbare parel ligt diep verborgen
duik, o mijn ziel, als een parelvisser
duik diep
duik nog dieper en zoek
misschien dat je de eerste keer wel niets zult vinden.

Houd vol, o mijn ziel, als een parelvisser,
zonder versagen, houd vol en houd vol.
Duik diep, altijd dieper,
en zoek!

Wie het geheim niet kennen
zullen spotten met je,
en het zal je pijn doen.
Maar verlies de moed niet,
parelvisser, o mijn ziel!

De kostbare parel ligt daar echt, verborgen,
verborgen heel in de diepte.
Je geloof zal je helpen de schat te vinden,
en zal mogelijk maken dat wat verborgen was
eindelijk wordt onthuld.

Duik diep, duik nog veel dieper,
als een parelvisser, o mijn ziel,
en zoek, zoek zonder versagen.

swami Paramananda